

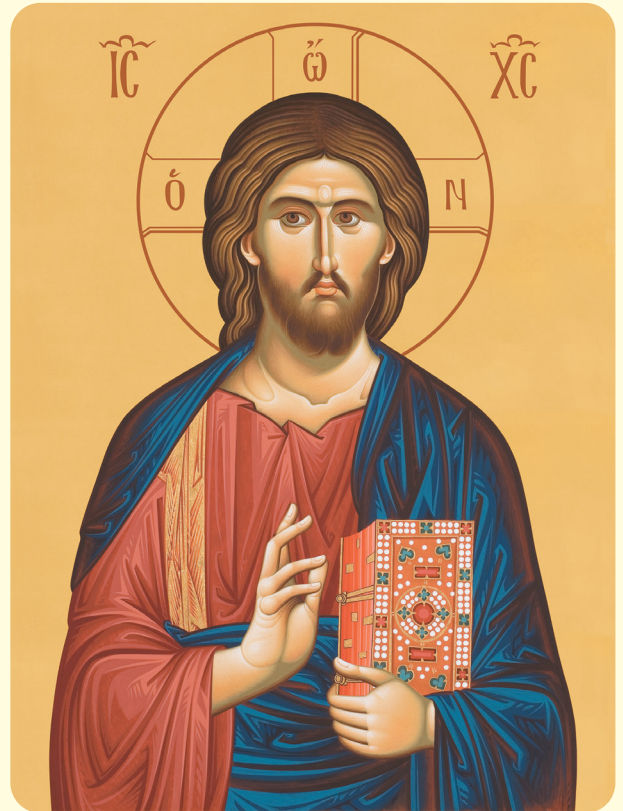


## Литургичке теме

# Катихета Бранислав Илић О БОГОСЛУЖБЕНОМ ПРОСЛАВЉАЊУ НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ

У прву недељу по празнику свете Педесетнице Црква богослужбено савршава спомен свих светих угодника Божјих, нама знаних и незнаних. Због тога овај недељни дан називамо Недељом свих светих. Прослављањем празника свих светих, Црква свечано благодари Господу што је Своје угоднике удостојио светитељског венца вечности и непропадљивости. У *Синаксару* Недеље свих светих се истиче да у овај дан празнујемо све свете угоднике Божје, међу којима многобројни немају свој дан празновања. Истога дана прослављају се и светитељи које је, по Својој љубави и Свом Промислу, Господ прославио, али их није нама пројавио. Текст *Синаксара* подсећа да је велики цар Лав Мудри подигао храм Свих светих у Цариграду, иако је првобитно намеравао да храм посвети својој супрузи Теофанији.

Почетак саборног прослављања свих светих потиче из првих векова историје, тачније после великих гоњења која су потресала Цркву. Времена гоњења су била веома тешка и мучна, али у исто време била су пуна духовне радости, јер су небеса била испуњена светим мученицима који су своју веру потврдили мученичком кончином. Због великог броја светих мученика чија имена и тачан број није познат, Црква је одредила заједнички спомен свих светих мученика. Сведочанства о наведеном спомену који је празнован у древној Цркви налазимо у неколико беседа светог Јована Златоуста. У појединим црквеним песмама Недеље свих светих такође налазимо сведочанства о овом древном спомену. У једној од стихира на *Господи возвах* надахнути химнограф велича љубав и пламену веру светих мученика који су презрели огањ, а снагом молитве затворили чељусти крвожедних звери. На другом месту, црквени песник сведочи да је проливање мученичке крви погасило идолске жртве, а да је блажена кончина све-



Господ Исус Христос, Иконописна радионица манастира Васкрсења Христова у Каћу

тих мученика темељ Цркве и пуноћа јеванђелске благодати.

У 4. веку, из овог јединственог саборног спомена светих мученика настао је празник свих светих, који се прославља у први недељни дан по празнику свете Педесетнице. У химнографији Недеље свих светих можемо уочити да црквени песник набраја светитељске епитете и молитвено велича праоце, патријархе, пророке, апостоле, мученике, свештеноначалнике, свештеномученике, преподобномученике, преподобне и праведне, као и све саборе светих, укључујући и оне чија имена нам нису позната. У црквеним песмама величамо саборе светих јер су они, ходајући земљом, сведочили небо, спајајући тако земљу са небесима. У другој литијској стихире



## Литургичке теме

прослављамо Крститеља Господњег, апостоле, пророке и мученике, првојерархе, учитеље и преподобне, испоснике и праведнике, саборе богољубивих и побожних светих жена.

Недеља свих светих нас подсећа да ми не поштујемо „безгрешност” светитеља, јер је само Бог Безгрешан, нити величамо чудеса која светитељи чине, јер то они не могу чинити сами од себе већ искључиво благодаћу Божјом. Шта ми уствари величамо прослављајући угоднике Божје? Величамо и слави­мо Бога и благодат Божју којом их освећује, чинећи их да постану чисто Божје обиталиште. Свети апостол Павле Коринћанима упућује поуку да се Духом Светим „једноме даје реч мудрости, другоме реч знања по истом Духу; другоме вера истим Духом, а другоме дарови исцељивања истим Духом; другоме чињење чудеса, а другоме пророштво, другоме разликовање духова, а другоме разни језици, другоме тумачење језика” (I Кор. 12, 8 – 11). Из ових апостолских речи видимо да Црква прославља све који су кроз свој живот или кроз своју смрт примили непроцењиви дар Духа Светога. Обраћајући се адресатима својих посланица, апостол Павле их назива светима. Јер, човек је саздан по лику и подобију Божјем и смисао хришћанског живота јесте да се креће од лика Божјег, који је у свакоме од нас, ка подобију Божјем, на шта нас Сам Господ позива речима: „Будите свети јер сам ја свет” (I Петр. 1, 16).

Прослављајући свештени спомен свих светих, Црква нас подсећа на то да је Господ послао Светога Духа у срца верних. Светитељ је личност која је поверовала Богу и предала свој живот Њему. На тај начин светитељи допуштају Господу да делује у њиховом срцу и животу. У јеванђелској перикопи која се про­износи на дан спомена свих светих слушамо Христове речи: „Ко љуби оца или мајку више него мене, није мене достојан; и ко љуби сина или кћер већма него мене, није мене достојан; и ко не узме крст свој и не пође за мном, није мене достојан” (Мат. 10, 37 – 38). Господ не захтева од нас, као од Својих апостола, да

напустимо своје породице и своје домове. Љубав према Богу не поништава љубав према нашој породици и пријатељима; она је чини чистијом и очишћеном од сваке примесе греха, порока и недостатка. Ако искрено волимо Бога, онда разумемо да постоји нешто више од људске љубави. Волећи Бога, не можемо повредити своје ближње, јер Христос вели: „Ако ме љубите, заповести моје држите” (Јов. 14, 15).

Ми данас нисмо суочени са суровим гоњењем и страдањем до крви ради вере, којима су били изложени свети славни и добродобедни мученици у првим вековима. Али свако од нас је призван да живи са Христом и у Христу како би постигао светост и вечно спасење. Сјединили смо се са Христом у светој Тајни крштења, а то значи да смо призвани да посветимо Господу свој живот, биће и слободу. То је сила нашега крштења, то је смисао нашега хришћанског позива, то је суштина нашег свеукупног живота у Христу, али и пут светости на коју смо призвани. Мученици су смирено молили Господа да опрости грехе њиховим мучитељима који у духовном слепилу нису знали шта чине. Подвиг светих мученика је био најочигледнија пројава љубави према ближњем, кроз коју се показује љубав према Богу. Праштањем и врлинским животом свети мученици су помоћу добра победили зло, јер зло не може бити поражено злом већ само добрим.

Светитељ је онај ко у потпуности живи за Христа, у Христу и са Христом; онај чији живот је сваког тренутка посвећен испуњавању воље Божје, јер воља Божја је почетак, темељ и печат светости. Само онај ко тежи Извору светости – Богу – може бити светитељ. Црква свима указује на највећу тајну свог постојања, а то је да сваки човек – чак и најозлоглашенији грешник који се покајао – може постати светитељ Цркве Христове. Двехиљадугодишње искуство Цркве потврђује ову истину кроз примере многобројних светитеља који су прославили Бога, а које је Он удостојио неувелог венца светитељства.